

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Analýza učebnic z hlediska interpretace globálních témat

Autor práce: Daniel Brodničec

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)

V posuzované DP je hlavní cíl několikrát zmíněn, ne však precizně a ne vždy ve stejném znění.

Konkrétně: V úvodní části autor pouze uvádí obsahové zaměření práce tj. píše, čemu se práce „bude věnovat“, stejně jako ve 3. kapitole („bude se věnovat hlavně **funkci vzdělávání k hodnotám**“). S kategorií „cíl“ autor operuje až v 6. kapitole (s. 35), kde píše, že „cílem této práce je zhodnotit učebnice zeměpisu určené pro žáky středních škol z **hlediska interpretace** globálních témat“. V závěrečné části (s. 54) uvádí, že: „cílem bylo zhodnotit učebnice zeměpisu pro střední školy z hlediska **přístupu** ke globálním tématům“ .

V práci nejsou formulovány výzkumné otázky, popř. vstupní předpoklady.

Uvedené skutečnosti neumožňují se objektivně vyjádřit k tomu, zda cíle jsou relevantní a do jaké míry byly danou prací naplněny.

Práce s literaturou (teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)

Diskuse a kritické zhodnocení výchozí literatury má určité slabiny.

- 1) Místy chybí citlivější přístup k citovaným myšlenkám, zvláště jedná-li se o starší zdroje. Například na s. 9 nelze automaticky přebírat konstatování Průchy o tom, na co (ne)jsou zaměřené výzkumy učebnic, neboť tyto teze jsou staré 20 let!
- 2) Některá autorova tvrzení nejsou podložena výzkumem, resp. literaturou (např. s. 42: „Válečné konflikty jsou v současném světě brány jako největší globální problém“)
- 3) Zvolená metodika hodnocení učebnic klade důraz na hodnotovou orientaci autora textu. Nabízí se proto v práci hlouběji diskutovat i literaturu zaměřenou na ověřování postojů a hodnot.
- 4) V seznamu literatury je uvedeno 21 titulů + 11 internetových zdrojů a 18 posuzovaných učebnic. Namátkou jsem zjistila, že některé v textu citované práce v seznamu literatury chybí (např. Maňák 1998, 2005; Průcha 1996).
- 5) Nejsou zřejmé přímé citace (např. chybí číslo stránky u výčtu cílů z RVP na s. 27)

Metodika práce (vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.)

Zvolená metodika práce je stručně vysvětlena na dvou stranách textu (s. 30–31). Autor používá strukturaci přístupů ke globálním tématům, kterou navrhl Matějček (2016) s tím, že zvolené tři kategorie korespondují s třemi přístupy, které navrhl Činčera (2009) při posuzování hodnotové

orientace autorů textů zaměřených na environmentální témata. Zvolenou metodiku aplikuje na dostatečném počtu učebnic, tj. 18 různých titulů.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Z textu práce je zřejmé, že autor si je vědom úskalí použité metodiky, zvláště neostré hranice mezi jednotlivými přístupy a tak do určité míry subjektivní přiřazování sémantických jednotek do jednotlivých kategorií.

Pro čtenáře – geografa – se interpretace výsledků jeví polemická i tím, že názvy dvou přístupů, tj. „globální a národní pohled“ mají trochu jiná obsahová vymezení, než je v geografické literatuře obvyklé. Nesleduje se čistě jen řádovostní úroveň. Např. u globálního přístupu autor zdůrazňuje nezávislost hodnotitele a hodnocení z pohledu lidstva jako celku.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

V závěrečné části práce se autorovi nepodařilo dostatečně „prodat“ úsilí vložené do vlastního výzkumu a jeho výsledků. Je to dáno mj. i tím, že šest odstavců závěrečné kapitoly obsahuje určitá nesrozumitelná či nelogická či polemická tvrzení.

Např. Nerozumím větě, resp. „zkratce“, že „Hodnotila se funkce vzdělávání k hodnotám, která často bývá opomíjena“ (s. 49)

Nelogické je konstatování, kde po výčtu zeměpisných učebnic je napsáno, že (s. 49): Podle těchto učebnic se na středních školách nejčastěji vyučuje zeměpis“.

Autor konstatuje, že ve všech sledovaných učebnicích u globálních témat převažuje přístup globální. Tvrzení, že (s. 49) „U autorů tak nejspíše převládá názor, že globální témata by měla být předávána s nadhledem“, je však značně polemické. Je přeci logické, že globální témata se v učebnicích zeměpisu prezentují zejména na globální (řádovostní) úrovni (nejde o nadhled).

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

Nelze říci, že písemný projev autora je vyzrálý. Upozorňuji zejména na tyto skutečnosti:

- 1) Práce obsahuje místy překlepy (např. s. 7 – ne axilogický ale axiologický) či chybné skloňování slov (např. s. 4, 10, 11, 12), neobratné stylistické výrazy (např. s. 7).
- 2) Některé myšlenky jsou podány ve velké zkratce, a proto jsou zavádějící. Např. „Podle Wahly (1983) převyšuje neverbální složka (například mapy, grafy, ilustrace) tu verbální“ (s. 7). Nutno tuto informaci upřesnit. Převyšuje počtem stran či svým významem? Týká se tato konstatování všech učebnic zeměpisu?

Druhým příkladem je tvrzení ze s. 8: „*Během posledních let se několik autorů začalo zabývat hodnocením učebnic*“. Opravdu si autor diplomové práce myslí, že až „během posledních let“??

- 3) Autor se místy vyjadřuje poměrně stroze a „chudě“ (např. na s. 12 je 7krát použito sloveso věnovat se), občas se v textu vyskytují výrazy nevhodné pro písemný projev v diplomové práci (např. s. 16: „tak bychom mohli pokračovat dál“)

Formální stránka tabulek a obrázků není kvalitní. Tabulky nemají jednotný formát, obrázky jsou „rozmazané“.

Text diplomové práce je sepsán na 50 stránkách + 5 stran literatury. Vzhledem k tomu, že se nejedná o obsahově hutný text, jeví se i rozsah hodnocené diplomové práce za problematický.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Diplomová práce je z mnoha hledisek nevyzrálá, proto ji **nedoporučuji** k obhajobě.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Datum: 2. 9. 2016

Autor posudku: RNDr. Dana Řezníčková, Ph.D.

Podpis: